БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 237 (9069) | 1959 оной октябриин 8, четверг | Сэн 20 мүнгэн

Замбуулин соогуур дабшадаг советскэ гурбадахи ракетын ябаса тухай

Октябриин 6-най 20 часта замбуулин соогуур дабшадаг советскэ гурбадахи ракетэ Атлантическа океан дээрэ Газарһаа 371,7 мянган километр өөдөө гараад дабшажа ябаа.

Октябриин 6-най 17 час 15 минутада ракетэ Һарада 7 мянган километр дүтүүр гаража, саашадаа Һарые тойрожо эхилһэн байна. Октябриин 6-най 20 часта ракетэ Һараһаа 15 мянган километр холо ошоод дабшажа ябана.

Урид тодорхойлогдоһон замаар ракетэ тон наринаар дабшана. Телеметрическэ хэмжэлгэнүүдэй мэдээнүүдые согсолжо үзэхэдэ, түби хоорондын автоматическа станци дээрэхи температура 25—30 градус, давлени 1 мянга шахуу миллиметр мүнгэнэй уһанай столбын дарасын шэнээн болодог байна. Энэ хадаа анха тодорхойлогдоһонһоо хазагайраагүй байна.

Научна хэмжэлгэ хэхэ аппаратура, наранай болон химическэ батарейнүүд һайнаар хүдэлнэ.

Станциһаа научна мэдээнүүд октябриин 7-до Москвагай сагаар 17 часһаа 18 час хүрэтэр дахяад абтаха байна.

ГДР-эй ажалшадта хани ёһоной амаршалганууд

Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, ГДР-эй президент В. Пиктэ, СЕПГ-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихтдэ, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротевольдо КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

Германиин Демократическа Республика арбан жэлэй турша соо оршохо зуураа, Баруун Германиин милитаризм болон реваншизмын һэргэлгэдэ эсэргүү тэмсэлдэнь Германиин арадай бүхы түрүү хүсэнүүдэй бата бэхи түшэг тулгуури болоо. Европодо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, Германитай эбэй договор баталхын түлөө, Баруун Берлиндэ эзэмдэлгын хуушарһан гуримые усадхахын түлөө, ажалшадай байдал эрид һайжаруулхын түлөө ГДР-эй сусаршагүй тэмсэл бүхы немец арадай шухала эрмэлзэлгэнүүдтэ таараалдана, национальна зорилгоёо—амгалан, демократическа ёһоор Германиие нэгэдүүлхэ зорилгоёо шиидхэлгэдэнь туһална гэжэ амаршалга соо хэлэгдэнэ.

Амаршалга соо саашадаа иигэжэ заагдана. Манай оронуудай хоорондо ахадүүгэй хани ёһоной харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тогтоогдоод, хүгжэжэ байна. Энэ хадаа манай арадуудай түүхэтэ ехэ илалта болоно гэжэ бидэнэр баяртайгаар тэмдэглэнэбди. Советскэ Союзай ажалшад энэ хани барисаае ехээр сэгнэдэг, тэрэниие саашадань али болохоор бэхижүүлхэ байна. Социалистическэ байгуулалтадаа, СЕПГ-гэй V съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ, арадуудай хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ шэнэ ехэ амжалтануудые түйлахыень, ГДР-эй ажалшадта КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет, бүхы совет арад үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

ГДР-эй арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Больцдо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

ГДР-эй байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, немецкэ сүлөөтэ профсоюзуудай нэгэдэлдэ, ГДР-эй бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон арадай интеллигенцидэ ВЦСПС-эй Президиум ахадүүгэй, халуун амаршалга хүргөө.

(ТАСС).

МЯХА ЕХЭЭР АБАХА ГЭЭЛ ҺАА—БУРУУНУУДАА ШАХАН ТАРГАЛУУЛАГТЫ!

☆ ☆

НАМАР-ҮБЭЛЭЙ САГТА БУРУУНУУДЫЕ ШАХАН ТҮЛЖҮҮЛЭЭ!

Ургэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха замдаа агууехэ оронаймнай туйлаһан гайхамшагта илалтанууд хүн түрэлтэнэй түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэн, толотомо шэнэ хуудаһан боложо орохол! Хайшаашье хара, хүндэтэ уншагша,—хаа хаанагүй ажалай абьяас, коммунизмын шэнжэ үзэглэхэл. КПСС-эй XXI съездын сэсэн мэргэн заһаа шугамуудые бэелүүлхын түлөө совет арадай баатарлиг ёһоной ехэ гавьяа, атомай хүсөөр ябадаг «Ленин» гэжэ ледокол, захагүй замбуулин соогуур дабшадаг советскэ ракетэнүүд, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай туг намилзуулһан Советскэ Союзай гадаадын ленинскэ политикын илалта—эдэ бүгэдэ бултанаймнай сэдьхэл халима баяраар дүүргэн, шэнэ шэнэ габшагай талга тээшэ зориг жуулна. Теэдшье имэ һайхан үе сагта ажаһуужа байхадаа, хүсэ шадалаа, эрдэм бэлигээ гамнангүй бүри эршэтэйгээр ажаллахаһаа ондоо ямар зол жаргал байлтай гээшэб!

Мүнөө Бурят оронойнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай эрхим бэлэгээр угтахын түлөө һуларшагүй тэмсэл ябуулжа байна. Энэ тэмсэлэй үедэ колхоз, совхозуудай таряа хуряаха, гүрэндэ худалдаха, үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ болон бусад асуудалнуудые шиидхэхэһээ гадна, адуу малай ашаг шэмэ, илангаяа мяха эрид ехээр абадаг болохо гэһэн зорилго табинхай. Энэ талаар республикын колхоз болон совхозуудта намар-үбэлэй сагта буруунуудые шахан түлжүүлхэ хэрэг эмхидхэхэ тухай һаяхан КПСС-эй обкомой, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан тогтоол тон ехэ удхашанартай. Тиимэһээ энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ асуудалда хүдөөгэй партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, мэргэжэлтэдэй болон бүхы малшадай анхарал бүри хандуулагдаха болоно.

Тарган мяха элбэг дэлбэгээр абажа гүрэндэ тушааха талаар республикымнай олон ажахынуудта дүй дүршэлшье, шадабари мэргэжэлтэйшье хүнүүдшье, арга боломжошье яһала бии гээшэ. Жэшээлэн хэлэбэл, аяар хэдэн жэлэй урда тээхи жэлнүүдтэ Хориин совхоз мяхалиг мал олоор үдхэбэрилдэг, залуу мал богонихон хугасаа соо шахажа томо болгоод, гүрэндэ тушаадаг байһанаараа республика соогоо суурхадаг һэн. Энэ ажал хэрэгээ ябуулхадаа, ажахы горьтой хэмжээнэй ашаг орууддаг байһан юм. Мүнөө үедэ тугалнуудые шахан түлжүүлхэ талаар Хориин совхозой байһан хүдэлмэриие бүримүүн һайшаамаар, дэмжэмээр. Тэрэнэй ажалдаа эрхим дүн туйладаг адуулагшад республика дотор олон. Мухаршэбэрэй «Забайкалец» колхозой гэшүүн нүхэр Носков, Хэжэнгын аймагай «Победа» колхозой гэшүүн нүхэр Шагжиев, ...ын совхозой хүдэлмэришэн нүхэр Занданов болон бусад олон хүнүүд залуу малай шэгнүүрые сүүдхэдэ 800—1100 граммаар дээшэлүүлэг байха юм.

Зүгөөр республика доторхи мүнөөнэй байдал бүхы дээрэнь хараад үзэхэдэ колхоз, совхозууд мяха ехээр абадаг болохо, үнеэдэй тоо толгой эрид олошоруулха сэгнэшэгүй баян арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ биранагүй. Юуб гэхэдэ, буруунуудые зүбөөр харууһалжа, түлжүүлжэ, 16—18 һаратай болоторнь шахан таргалуулаад, 300—350 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдахын орондо, тэдэниие 3—5 жэлэй турша соо тэжээдэг байһаар. Энэ ушарта ажахы ехэ хохидолдо ородог байха юм. Залуу малые 3—5 жэлдэ түлжүүлхэдэ үлэмжэ ехэ тэжээл болон ажалай гаргаша гаргашалагдана бшуу. Зүгөөр буруунуудые 16—18 һаратай болоторнь шахан түлжүүлээд гүрэндэ тушаахада, эдэ гаргашануудынь тон бага байхаһаа гадна, абтаһан мяханай өөрынь үнэ эгээн химда байдаг.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоолой ёһоор, октябриин 15 болотор колхоз, совхоз бүхэн шахан түлжүүлэгдэхэ тугалнуудые наһаарнь, эрэ эмээрнь, шэгнүүрээрнь ниитын малай һүрэгһөө шэлэн илгажа, мүн колхознигууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа худалдан абажа, 1960 оной апрель—май һарада буруунуудай гүрэндэ тушаагдаха шэгнүүрые 300—350 килограммда хүргэхэ уялгатай. Тиихын тула, нэн түрүүн, буруунуудта элдэб янзын бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бардамаар үгтэхэ болоно. Иимэ арга боломжо мүнөө жэл ажахы бүхэндэ дүүрэн бии. Энээнһээ гадна, таргалуулагдаха буруунуудай гүүртэ нэгэ малшанда 50—60 толгойһоо олон бэшээр даалгаха, шахалганда табихынгаа урда тээ бүхы буруунуудаа шэгнэхэ, һүүлээрнь һара бүри шэгнэжэ байха хэрэгтэй. Буруунуудай хэр зүбөөр харуулагдажа, эдеэлүүлэгдэжэ байһанай түлөө хүдөө ажахын мэргэжэлтэд сэхэ харюусаха, энэ хэрэгые ёһотойл һайнаар эмхидхэхэ, хинан шалгаха зэргэтэй.

Буруунуудые эрхим һайнаар түлжүүлхэ асуудалда айхабтар ехэ анхаралай хандуулагдажа байһан мүнөө үедэ залуу мал харууһалагшадай, бүхы малшадай дунда эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөө дайшалхы ёһоор ябуулха гээшэ КПСС-эй райкомуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна эхин организацинуудай түрүүшын зорилго мүн болоно.

— Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ниитынгээ мал ажалые бүхы аргаар хүгжөөгты, элдэб тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэгты, малай ашаг шэмые бүри ехэ болгогты, үүлтэржүүлгын хэрэгые улам һайжаруулагты! Хүн бүхэндэ хүртэхэ мал ажалай продуктнуудые абалгаар Америкын Холбоото Штадуудые ахижа урдань ороё!—гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан Уряанууд Бурят оронойнай хүдөөгэй ажалшадай дунда шэнэ зориг бадаруулан, шэнэ амжалтануудта уряална.

☆ ☆

Залуу малые түргөөр томо болгохын түлөө тэмсэе

Хориин совхозой малшадай социалистическэ уялга

Бидэнэр, Хориин совхозой хүдэлмэрилэгшэд, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй угтамжада бэлдэжэ, арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэн, продукци ехээр абадаг болохын түлөө тэмсэжэ байнабди. Эдэ арга боломжонуудай нэгэниинь—намар, үбэлэй үедэ малые шахан таргалуулха хэрэг болоно. Энээниие урдань хэрэглэдэггүй байгаабди.

Өөһэдынгөө арга боломжонуудые нарибшалан тооложо үзөөд, иимэ социалистическэ уялгануудые абанабди:

1. 1959 оной октябриин 1-һээ эхилжэ энэ жэлэй эрэ, эмэ 1200 тугалнуудые, мүн 1958 ондо гараһан 490 толгой эрэ, эмэ буруунуудые һайн харууһанда табихамнай. Тиихэдээ энэ жэлдэ гараһан түл 240 үдэр соо гэхэ гү, али 1960 оной июниин 1 хүрэтэр, 1958 онойхи—1960 оной апрелиин 1 болотор, хамта 180 үдэр шахан таргалуулагдаха.

2. Эрэ гү, али эмэ тугалай толгой бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ 500 граммаар нэмээхэбди. Иигэжэ буруунуудай толгой бүхэн шэгнүүрэйнгээ талаар 90 килограммаар, энэ жэлэйхи—120 килограммаар нэмээгдэхэ.

3. 20—22 һара болоһон нёдондоной залуу малай толгой бүхэниие 300 килограмм хүргөөд тушаахабди. 1959 оной туталнуудые 14—16 һаратай болоторнь 210—230 килограммда хүргөөд, зундаа июниин 1-һээ октябриин 1 хүрэтэр шахан таргалуулхабди. Гүрэндэ тушаагдаха үедөө эдэнэй тус бүриин шэгнүүр 18—20 һаратайдаа 300—320 килограмм болгогдохо.

4. Гэхэтэй хамта байгша оной намар, үбэл, ерэхэ жэлэй үбэл, хабартаа гараһан тугалнуудые зүбөөр түлжүүлхэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулагдаха. 6 һарын туршада һүөөр тэжээгдэдэг тугал бүхэнэй шэгнүүр 130—140 килограммаар, 10 һаратай болотороо—210—220 килограммаар нэмээгдэхэ. Харин жэл хахадтай болотороо 300—310 килограммда хүргэгдэхэ.

5. Һайнаар түлжүүлэгдэжэ, шахагдажа байһан малайнтаа шэгнүүр эндэ хэлэгдэһэнэй зэргээр нэмээхын зорилгоор һайн шанартай тэжээл хэрэглэгдэхэ юм. Залуу малда шухала хэрэгтэй белок, фосфор, кальци, кали элбэгтэй тэжээл тусхай нормын ёһоор үгтэхэ байна.

6. Малай харууһан эрид һайжаруулагдаха, фермэ бүхэндэ малаа бүлеэн уһаар уһалха түхеэрэлгэ тодхогдохо байна.

Энэ уялга абахатаяа хамта ажал хэрэгтэмнай горьтой бэрхэшээлнүүд ушарха гэжэ мэдэрнэбди. Зүгөөр эдэ бэрхэшээлнүүдһээ сухарингүй, тэдэниие оролдосотойгоор дабан гарахабди.

Нүхэд малшад! Намар-үбэлдөө мяха ехээр абахын түлөө тэмсэе! Сүүдхэдээ эрэ, эмэ тугалай шэгнүүр хахад килограммһаа бага бэшээр нэмээе! Харин бүхы үбэлжэлгын туршада толгой бүхэнэйнь шэгнүүр 120 килограммһаа бага бэшээр нэмээхэ болонобди.

КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые ажалай шэнэ амжалтаар угтая!

В. Батуев, Б. Будаев, Ц. Бальжирова, Ц. Нимаева, Д. Митыпова, П. Гармаев, Ц. Гомбоева, Ж. Маланова — мал адуулагшад, тугалшад: **М. Дондуков**—6-дахи фермые эрхилэгшэ, **Ж. Громов**—главна зоотехник, **А. Скосырский**, главна ветврач, **Ц. Батуев**, совхозой директор.

ЭНЭШЬЕ ЗОРИЛГО БЭЕЛҮҮЛЖЭ ШАДАХАБДИ

Аймгүсэдкомуудай хүдөө ажахын инспекциин начальнигуудай, главна зоотехнигүүд болон главна ветеринарна врачуудай зүблөөнһөө

Республикын колхоз болон совхозуудта намар-үбэлэй үедэ буруунуудые шахан түлжүүлхэ тушаа КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые яажа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэб гэһэн асуудал һаяхан аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын инспекциин начальнигуудай, совхозуудай главна зоотехнигүүд болон аймагуудай главна ветеринарна врачуудай зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ.

Тэндэ элидхэл хэһэн Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр **Хазагаев**, үгэ хэлэгшэд энэ шухала асуудалай саг соогоо табигдаһаниие тэмдэглээд, республика дотороо үхэрэй мяха ехээр абадаг болохо арга боломжонуудай угаа ехэ бии байһые элирхэйлбэ.

Һүөөр, таряа талханай зүйлөөр тэжээгдэжэ байһанаа болюулагдаһан тугалнууд, буруунууд намартаа ногооной хагдарһан хойно бүхэли үдэртөө бэлшээгдэжэ, саг соогоо дулаан байрада оруулагдаагүй байжа гэнтэ сошордоод, тамираа алдажа эхилдэг. Тиигээд хабар болоходо намарайхиһаа 50—60 килограмм доошо татадаг. Тиигэжэ колхоз, совхозуудай айхабтар ехэ хохидолдо ороно гэжэ үгэ хэлэһэн лэ хүн мэдэрбэ.

— Иимэ байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй. КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхын тула октябриин 15 болотор адагынь 68 мянган буруу илгажа, һайн тэжээлдэ, дулаан байрада табяад, намарүбэлэй үедэ шэгнүүрыень үдэртөө 700—800 граммаар нэмээхэ хэрэгтэй,—гэһэн эрилтэ элидхэлшэ табиба.

Буруунуудай үбэлжэхэ газарта үбһэ, һолоомо, зелёнко хүсэд хүрэхөөр зөөжэ абаха, тэдээндэ эдюулхэ силос тодорхойлхо гэжэ хэлсэгдээ. Шахан түлжүүлэгдэхэ буруунуудай рациондо үдэртэ тус бүридэнь 20—25 килограмм силос эдюулхэ хэрэгтэй байһыень хараада абажа, нүхэн сооһоо силос гаргаха хүдэлмэриие оньһожоруулха шухала байһаниинь элирээ. Юуб гэхэдэ, үхэршэн бүхэндэ үбэлэй сагта 60, зундаа 50 буруу даалгагдаха болоно ха юм.

Буруунуудта таряа талханай зүйл эдюулхэдээ эрхэбэшэ бутаруулжа, тээрмэдэ гурил болгоод, тэрэнээ уһанда худхажа, бурдууг хээд уулгахада һайн байһаниинь түрүү малшадай дүй дүршэл дээрэһээ харагдаа гэжэ Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын инспекциин начальник нүхэр **Балдаев** хөөрэбэ. Энэ аймагай «Забайкалец» колхозой тугалшан нүхэр Носкова томо тугалнуудтаа машиндагдаһан һү уулгахадаа эрхэбэшэ гурилтай холидог. Тэрэнэй ашаар энэ тугалшан 7 һаратайдань тугалнуудаа 250 килограммда хүргэжэ шадаа. Мүнөө эдэ тугалнуудайнь эрхимүүд гүрэндэ тушаагдахаар болонхой.

— Октябриин 15 болотор нёдондо жэл, мүн мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта түрэһэн бүхы тугал, буруунуудые илгажа, шахан түлжүүлгэдэ табихамнай,—гэжэ нүхэр Балдаев үргэлжэлүүлбэ. Тиигээд тэдэнэйнгээ заримыень январь һарада гүрэндэ тушаахабди. Тугал, буруунуудтаа уһа гурил хоёрые худхажа уулгаха гэжэ шиидээбди. Энэ асуудалаар колхозуудай тугалшан, буруушадтай «Забайкалец» колхоздо тусхай семинар үнгэргэгдөө. Һолоомоёо заатагүй буйлуулжа, известкотой уһаар дэбтээжэ эдюулхэ зорилго табигдаа.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд буруунуудые шахан түлжүүлжэ байһан малшадые түлбэриин талаар урмашуулха, түлбэриень мүнгөөр сэхэ үгэхэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар мэдүүлээ. Тиихэдээ тэдэнэрэй түлөөһые имагтал буруунуудые бүрин бүтэнөөр байлгаһыень, шэгнүүрыень хэр зэргээр нэмээһыень харалсажа тогтоохо юм. Хэрбээ буруунуудаа нэгэшье толгой гарзада оруулангүй, үдэртөө дунда зэргээр шэгнүүрыень 700 граммаар нэмээжэ шадабалнь, буруушанда һара бүри 1025 түхэриг түлэхэ жэшээтэйгээр тогтоохоло зохид гэжэ хэлсэһэн байна.

Буруунуудые үбэлэй сагта бүлеэн уһаар хангаха асуудал зүблөөндэ хабаадагшадай анхаралда абтаа. Энэ талаар инженер Нурминскиин зохёоһон уһа халааха түхеэрэлгые хаа хаанагүй хэрэглэжэ, бүхы буруунуудые бүлеэн уһаар хангаха шухала гэжэ тоологдобо.

Буруунуудые элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, хамуутай, бужуутай буруунуудые илгажа, дары эмшэлхэ гээшэ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхы малшадай нангин хэрэг болоно. Хамуутай, бужуутай буруунуудые хэдышье һайнаар эдеэлүүлээ һаа, урдаа табиһан зорилгоёо шиидхэжэ шадахагүйбди гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Тугал, буруунуудые шахан түлжүүлгэдэ табихадаа бэеын шэгнүүрые, наһыень, эрэ эмыень харалсаха хэрэгтэй гэжэ зооветинститудай багша нүхэр **Мункоев** хэлэбэ. 6 һаратайһаа жэл хүрэтэр, жэлһээ дээшэ болоһон буруунууд амяар амяараа гүүртэ болгогдожо, һайн түлжүүлгэдэ табигдаха зэргэтэй. Энэ жэл гүрэндэ тушаахаар боложо шадаагүй малнуудые тэрэ дары шахалганда табижа, гараха январь, февраль һарада гүрэндэ тушаахаар болгохо хэрэгтэй.

— Манай аймагай зарим колхозууд, жэшээнь, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз бүдо малые түхэреэн жэлэй туршада шахадаг болоо,—гэжэ Кударын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын инспекциин начальник нүхэр **Агафонов** хэлээ. Мүнөө үедэ аймаг дотор шахан таргалуулагдажа байһан 20 гүүртэ мал бии. Сентябрь һарада тэндэхи малай толгой бүринь дунда зэргээр сүүдхэдээ 728 граммаар нэмээ. Октябриин 15 болотор 3800 буруу илгажа, шахан түлжүүлгэдэ табиха талаар колхозуудта туһалхаяа аймагай партийна, советскэ эдэбхитэд ошоод байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Малые саг соонь, һайнаар эмшэлхын тула колхоз бүридэ тусхай эмнэлгын байра түхеэрхэ саг ерээ гэжэ зооветинститудай доцент нүхэр **Косых** тэмдэглэбэ. Мүнөө үедэ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ехэнхи сагаа фермэ, гүүртэ хоорондо ябажа үнгэргэнэ ха юм.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай бүхы мэргэжэлтэд болон малшадые яажа элсүүлхэ тушаа зүблөөндэ хабаадагшад тодорхойгоор хэлсээ. Зүблөөн дээрэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Желтый үгэ хэлээ.

Советско-германска хани барисаан—эб найрамдалай эшэ үндэһэн мүн

ГДР-эй арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Москвада болоо

Социализм байгуулжа байһан ГДР-эй ажалшадта, Германиин түүхэдэхи хүдэлмэришэн-таряашанай түрүүшын гүрэнэй арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет хүнүүд ахадүүгэй амаршалга хүргэнэ. Энэ түүхэтэ үдэртэ зорюулагдан, октябриин 6-да Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан болоо.

Ниислэлэй промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, гүрэнэй, олониитын ажал ябуулагшад, эрдэмтэд, уран зохёолшод, артистнууд, уран зураашад, советско-германска хани барисаанай, соёл культурын холбоо барисаа байгуулха бүлгэмэй гэшүүд, немец айлшад Союзуудай байшангай Колонно зал соо сугларaa.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, П. Г. Москатов, Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. С. Семенов болон бусад суглаанай президиумдэ һууба.

КПСС-эй Москвагай городской комитедэй нэгэдэхи секретарь В. И. Устинов һайндэрөөр дашарамдуулан, немец ханинарые халуунаар амаршалаа.

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, культурна холбоо байгуулха советскэ бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Попова элидхэл хэхэдээ, энэ гайхамшагта үдэрые—Германиин Демократическа Республикын арбан жэлэй ойе—дэлхэй дээрэхи бүхы үнэн сэдьхэлтэ хүнүүд бултадаа тэмдэглэжэ байна, мүнөө энэ залуу республика эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаанай бата бэхи хэрэм болоо гэжэ онсолон тэмдэглээ.

Германо-советскэ хани барисаанай бүлгэмэй центральна правлениин секретариадай түрүүлэгшэ Фриц Бейлинг суглаанда хабаадагшадые амаршалһан байна.

Германиин Демократическа Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Рудольф Деллинг суглаагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан үгэ хэлээ.

Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһан ушар немец арадай түүхэдэ шиидхэхы удхашанартай эрьелтэ болоно. Юуб гэхэдэ, энэ республика амгалан, демократическа гүрэн болгон Германиие һэргээхэ үндэһэ һуури табижа үгэһэн байна. Энэ хадаа немец хүдэлмэришэн ангиин Германиин империализмда үгэһэн эгээн шанга сохилто мүн болоно гэжэ Р. Деллинг мэдүүлээ.

Советскэ Союзай үнэн сэхэ ханинарынь байһандаа бидэнэр золтой баяртай байжа, тэрээгээр омогорхонобди. Энэ хани барисаае нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр бидэнэр хамгаалхабди. Юуб гэхэдэ, энэ хани барисаан эб найрамдалай, социализмын илалтын эшэ үндэһэн болоно гэжэ элшэн сайд үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

(ТАСС).

Н. С. Хрущевой Владивостогто ошоод байһан тухай

ВЛАДИВОСТОК, октябриин 6. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзалгада зорюулагдан, хизаарай центр—Владивосток городой ажалшадай митинг октябриин 6-да болоо.

«Авангард» стадион дээрэ энэ удэрэйхи шэнги олон хүн зон хэзээшье сугларданггүй һэн. Суглараг... нүхэр Н. С. Хрущевтой уулзалгые тон баяртайгаар хүлеэн байна. «Советскэ Союзай Коммунистическа партида алдар соло!», «Манай Советскэ правительство мандан болтогой!» гэһэн бэшэгтэй ...бүдүүд стадионой трибунын ...татаатай. В. И. Ленинэй ...олон метрэй Улаан туг ...дээрэ намилзана.

Владивостогой сагаар 16 час болобо. Городой предприятинуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай түлөөлэгшэд стадион соо дүүрэн сугларанхай. Тэдэнэй дунда Примориин районууд болон городуудай түлөөлэгшэд, сэрэгшэд—Номгон океанайхид бии.

ВЛАДИВОСТОГОЙ АЖАЛШАДАЙ МИТИНГ

16 час 15 минута. Альга ташалга, амаршалгын үгэнүүд стадион соогуур сууряатаба. Н. С. Хрущев, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд, партийна болон советскэ организацинуудай түлөөлэгшэд трибуна дээрэ гараба. КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзалгада зорюулагдаһан митингые КПСС-эй Владивостогой городской комитедэй секретарь Г. Г. Иванов нээбэ. Оркестр ССР Союзай гүрэнэй гимн наадаба.

КПСС-эй Приморско хизаарай комитедэй нэгэдэхи секретарь В. Е. Чернышевто үгэ үгтэбэ. Удаань Ленинэй орденто Дальзаводой судна хабсаргагшадай коммунистическэ ажалай бригадын бригадир Е. Г. Кривошеев, Хорольско районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. М. Самохатко, Алас дурна зүгэй университедэй профессор, химиин эрдэм ухаанай доктор А. И. Шлыгин, Алас дурна зүгэй политехническэ институдай барилгын факультедэй студентка Нина Быкова үгэ хэлэһэн байна.

Удаань. нэрьемэ овацияар угтагдан КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев үгэ хэлэбэ. Н. С. Хрущевой үгэ хэлэжэ байхада нэгэтэ бэшэ нэрьемэ альга ташалган болоо.

Иимэ дүнгүүдые туйлаабди

☆

Бичурын совхоз абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ

☆ ☆

Байгша оной эхиндэ Бичурын совхозой хүдэлмэришэд түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ нёдондо жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ мяха абаха, мүн орооһо таряа хуряалгаяа, гүрэндэ худалдалгаяа нилээдгүйгөөр дээшэлүүлхэ гэһэн социалистическэ уялга абаа һэн. Мүн энэ уялга соо һү, үндэгэ, нооһо абалгаяа горьтойгоор дээшэлүүлхэбди гэжэ хэлэгдэһэн юм. Абаһан уялгаяа нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргэхын тула совхозойхид урда урдынхидаа орходоо улам эдэбхитэй шангаар ажаллана. Тиигэжэ түрэл партиингаа ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые бэлэг ехэтэйгээр угтажа байнабди.

Пленумэй хүндэлэлдэ түсэбһөө гадуур гүрэндөө 160 мянган пүүд эрхим шанартай шэниисэ худалдахабди гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэбди. **Октябрь һара гаратар совхознай гүрэндөө 258 мянган пүүд эрхим шанартай шэниисэ худалдажа, уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ.** Мүн энээнтэй хамта гүрэндөө мяха, һү элбэгээр тушаагаабди. Тиихэдэ үндэгэ, нооһон нёдондонойхидо орходоо һураггүй ехээр худалдагдаа. Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, нэн түрүүн механизатор, малшан бүхэнэй даалгагдаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандаһанайнь, урдахи зорилгоёо заатагүй бэелүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэһэнэйнь ашаар туйлагдаа. Хоёрдохёор, элбэг ургаса ургуулхын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ ажалай олон түрүүшүүл элиржэ, бусад нүхэдөө хүдэлмэридэнь зоригжуулжа байгаа.

Тиимэһээ совхозой механизаторнууд, хүдэлмэришэд энэ жэл һайн ургаса ургуулаа бшуу. Жэшээлхэдэ, **6500 гектар газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр зуу гаран пүүд таряан хуряагдаа** гэхэ гү, али совхозооро 100 мянган центнер орооһо тоог дээрээ оруулаабди. Иимэ элбэг ургаса хуряажа байхадаа 4300 гектар шэниисын га бүриһөө хуряагдаһан ургасын 10 центнерыень гүрэндөө худалдажа байгаабди. Зүгөөр энээнииө туйлахын тула хэмнай, ямар отделенимнай эрхимээр ажаллаа гээшэб? Түрүүшүүлээ нэрлэхэ болоо һаа, манай совхоздо олон. Жэшээлхэдэ, нүхэр Улзытуевай хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи отделениин хүдэлмэришэд манай нютагта таригдадаг хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай элбэг ургаса хуряажа, совхоздоо эрхимлээ. Эндэхид шэниисэ тариһан бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 20,3 центнер ургаса хуряагаа. Тэрэнэйнгээ ашаар гектар бүриһөө хуряаһан ургасынгаа 120 пүүдынь гүрэндөө худалдаа гэхэ гү, али бүхыдөө 20 мянган центнер эрхим шанартай орооһо Эхэ оронойнгоо амбаарта оруулба.

Орооһо тарянанай баян ургаса хуряажа байхынгаа хажуугаар тэжээлэй ургамалнуудые горьтойгоор хуряанабди. Совхозой кукурузашадай эршэмтэйгээр ажаллажа, агротехникын түрүү заабаринуудые һайнаар хэрэглэһэнэйнь ашаар отделени бүхэндэмнай ногоон эшэ набша элбэгээр ургуулагдаад, сүм хуряагдажа абтанхай. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи отделениин 2-дохи бригадада ажалладаг **Иван Очировай звено 30 гектарай га бүриһөө 300 центнер ногоон эшэ набша хуряаба. Мүн 4-дэхи бригадын кукурузашан Бато Бальжинимаевай хүтэлбэрилдэг звено 48 гектарай га бүриһөө 250 гаран центнер, 6-дахи бригадын Ананий Афанасьевай звено 12 гектарһаа 5040 центнер эшэ набша хуряажа, силостэ дараа.** Кукурузын, наран сэсэгэй, зелёнкын баян ургаса хуряаһанайнгаа ашаар үнеэн бүридөө арбан тонно силос дараабди. Тиихэдэ бүдүүн тэжээл яһала ехээр бэлдээбди. Ерэхэ үбэл совхозоймнай мал шэмэтэ болон бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангагдаба.

Ургууһан баян ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, саг болзортонь хуряажа абахын тула комбайнер, тракторист, машинистнууднай үүсхэл ехэтэйгээр ажаллана. Нэрлэн хэлэхэдэ, тракторист **Александр Сукневтой** ажалладаг машинист **Чимит Батомункуев** үдэр бүри 25—28 гектар таряа амяарлан хадана. Мүн тракторист **Михаил Сукнев,** машинист **Нимбу Раднаев** гэгшэдшье тэдэнһээ гээгдэдэггүй юм.

Гадна совхозой эрхим комбайнер **Очир Тубанов «СК-3»** комбайнаар 268 гектар таряа хадажа, хамта 5460 центнер орооһо сохибо. Энэ нүхэр зарим үдэрнүүдтэ 20 гектар хүрэтэр хадаад, хахад мянган центнер орооһо сохижо байна.

Комбайнернуудһаа гадна, совхозой, мүн туһалхаяа ерэһэн жолоошодшье шангаар ажаллана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, 8-дахи автоколонныш жолоошод Иван Васильевич Уколов, Борис Павлович Дворкин, Павел Терентьевич Пеньшин болон бусад 100—130 километр вайтай газарта орооһо зөөхэдөө үдэртөө 2 эрьесэ хэжэ байгаа. Баһа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтай студентнэр, хамта 70 хүн, түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэмнай яһалал туһалаа.

Хуряалгын үедэ механизаторнуудай хүдэлмэридөө уралан нарижуулгын олон дурадхал нэбтэрүүлжэ, ажалаа нилээдгүй түргэдхөө. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи отделениин механизатор Цырен Намдаковай дурадхалаар гүйсэд оньһожоруулагдаһан тоог баригдаад, тэндэһээ 18—20 хүдэлмэришэд сүлөөлэгдэжэ ондоо ажалда ябуулагдаа. Тиихэдэ тракторист нүхэр Болонев өөрынгөө «Беларусь» тракторта орооһо суглуулжа, нэгэ газарта обоолдог түхеэрэлгэ тодхоод, тоог дээрэ ажаллахадаа гансаараа 6—7 хүнэй хэхэ юумые эрхимээр бүтээдэг байгаа.

Таряа хуряалгада хабаадагшадай эршэмтэйгээр ажаллажа байхынь хажуугаар свёкло ургуулагшаднайшье шангаар хүдэлмэрилөө. Совхознай байгша ондо гүрэндөө 50 мянган пүүд сахарай свёкло худалдаха зорилготой юм. Энэ зорилгоёо хэрэг дээрэнь заатагүй бэелүүлхын тула мүнөө свёклоёо хуряажа, заводто тушааха хүдэлмэреэ урагшатайгаар ябуулжа байнабди. Свёкло ургуулагшадаймнай олонхинь даалгагдаһан газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 150—160 центнер ургаса хуряана.

Мүн совхозоймнай малшадшье гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ, нооһо худалдаха уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын тула эрмэлзэл ехэтэйгээр ажаллана. **Мяха абалгаяа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялга абаад байхадаа, бүри үбэлэй үедэ, бэлшээн таргалуулха гүүртэ, отарануудые эмхидхээ һэмди.** Мал адуулагшадай, мүн гахайшадайнгаа оролдосо ехэтэйгээр ажаллаһанайнь ашаар **гүрэндөө октябриин нэгэн болотор нёдондо жэлэйхиһээн 1611 центнерээр ехэ мяха гэхэ гү, али хамта 4001 центнер худалдаабди. Тиихэдэ 4-дэхи квартал соо нэгэ мянган центнерһээ үлүү мяха гүрэндөө худалдахамнай.** Энэ амжалта туйлахын тула бэлшээн таргалуулагдаха гүүртын мал адуулагшад **Дугар Цыренов, Цыбикдоржо Цыбанов, Бадма Шагдаров, Никифор Афанасьев, Дорофей Слепнев** болон бусадай шэн зоригтойгоор ажаллаһыень тэмдэглэхэ шухала. Эдэ нүхэднай май—сентябрь һаранuудай туршада малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүри 830—1200 граммаар нэмээжэ байгаа юм. Гадна шахалганда байһан гахайнуудые харууһалдаг **Мария Конечных, Цыренсу Аюрова, Ольга Беляева,** мүн бусадшье шангаханаар ажаллаба. **Шахагдаһан гахайнуудые гүрэндөө тушаахадаа 9 һарын турша соо 817 центнер мяха үгөөбди. Харин нёдондо жэл оройдоол 296 центнер гахайн мяха гүрэндөө худалдаа бэлэйбди. Жэлэй дүүрэтэр гүрэндөө үшөө 600 центнер гахайн мяха худалдахамнай. Тиигэжэ гүрэндэ гахайн мяха худалдалгаяа нёдондо жэлэйхидэ орходоо 5 дахин дээшэлүүлхэмнай.**

Үнгэрһэн 9 һарын турша соо совхозоймнай үнеэн бүриһөө 1470 килограмм һүн һаагдаа. Зарим түрүү һаалишаднай бүришье ехэ һү һаагаа юм. Нэрлэн хэлэхэдэ, **Хандама Дашиева, Дулма Гармаева, Евдокия Плотникова, Цыпелма Цыдыпова,** мүн бусадшье түрүү **һаалишаднай 2875—2329 литр һү даалгагдаһан үнеэн бүриһөө һаагаад байна.** Һаяхан манай һаалишад Прибайкалиин аймагай Лазогой нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай үнэтэ үүсхэлые зүбшэн хэлсэжэ, һайшаан дэмжээ.

Тиигэжэ манай совхозой хүдэлмэришэд түрэл партиингаа Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан эршэмтэй шангаар ажаллажа байхадаа, ургаса хуряалгаяа һаяын үдэрнүүдтэ сүм дүүргээд, малайнгаа үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэхэ гэһэн нэгэн эрмэлзэлгэтэйгээр тэмсэнэ.

Б. Юмсунов,
Бичурын совхозой директор.

Тарган мяха тушаахань

Түүхэтэ долоон жэлэй түрүүшын жэл «Дружба» колхоздо таргалуулагдаха эрье хонидой тусхай отара эмхидхэгдээ һэн.

Тиихэдэ Ошор Доржиев һайн дуранһаа энэ отарада ажаллахаар табигдаһан байгаа.

Үбһэ тэжээлэй бага байбашье, 600 гаран эрье хонидые отарынхид шадамараар адуулжа, харуулһалжа, нэгэшье гарза хороолтогүйгөөр, тарган тобироор ондо оруулаа юм. Хонидойнгоо толгой бүриһөөнь 6,4 килограмм шанартай нарин, нарибтар нооһо хайшалжа, гүрэндөө тушаагаа. Иигэжэ энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 100 центнерээр ехэ нооһо отарын хонишод абаа бшуу.

Мүнөө хонидойнь тус бүриин шэгнүүр жара гаран, зариманиинь 70 килограмм хүрэнэ.

С. Аюшеев.

Закамен.

Малшад, энээниие уншагты!

ТУГАЛ, БУРУУНУУД ИИГЭЖЭ ТҮЛЖҮҮЛЭГДЭНЭ

Бурядай зооветинститутдай һуралсалай-туршалгын ажахын дүй дүршэлһөө

Бурядай зооветеринарна институтдай һуралсалай-туршалгын ажахы гол түлэб һү, мяха абадаг юм. Тиимэһээ жэл бүри энэ ажахыда һү һаалга, мяха абалга дээшэлүүлэгдэжэ байдаг.

Манай ажахы малаа саашадань олошоруулхын, мүн гүрэндөө элбэг мяха тушаахын тула буруу, хашараг, гунжануудые түлжүүлхэ иимэ дүй дүршэлтэй болонхой.

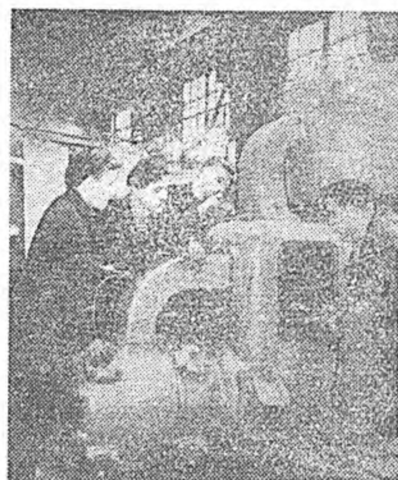
Һая түрэһэн тугалнуудай тэжээлэйнь рационой ехэнхи хубидань үдхэн һү үгэдэгбди. Тугалнууд түрэһөөр хори хоноһонойнгоо удаа бүдүүн тэжээл эдижэ һурадаг. Тиихэдэнь түрүүшээр витамин ехэтэй үбһэ дуран соонь эдюулээд, һүүлдэнь силослэгдэһэн шэмэтэ тэжээл толгой бүридэ 0,5 килограмм үгэнэбди. 4—6 һаратай болоһон тугалай тэжээлэйнь рациондо элдэб тэжээл үгтэдэг юм. Энэ үе соо тэдэнэр үдхэн, мүн машиндагдаһан һү уухынгаа хажуугаар 120 килограмм концентрированнэ тэжээл, 150 килограмм силос, үбһэ дуран соогоо эдидэг. Гадна белотоор ехэ ногоотой бэлшээридэ тугалнуудаа ябуулжа, концентрат болон минеральна хоолоор хангадагбди. Тиигэжэ тугалнуудые эдеэлүүлэн харууһалхадамнай 6—7 һаратай болоод байхадаа бэеынь шэгнүүр 250—280 килограмм татадаг. Эндэһээ харахада, сүүдхэ бүри 850—900 граммаар нэмэжэ байһаниинь элирнэ. Зүгөөр зарим һарануудта тугалнууд сүүдхэ бүри 1000 граммаар нэмэжэ байдаг юм.

Зураг дээрэ: Зооветинститутдай һуралсалай-туршалгын ажахыда түлжүүлэгдэһэн 7 һаратай «Дива» тугал 273 килограмм татана.

18 һаратай болоһон хашарагуудай тэжээлэйнь рациондо 75 процент бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл, 25 процент концентрат үгтэдэг. Тиихэдэ 4—5 һарын турша соо нэмэлтэ тэжээл эдижэ байгаад хээрын ногоондо ябахадаа, залуу малай бэеынь шэгнүүр 120—150 килограммаар нэмэдэг юм. 18 һаратай болоһон хашарагууд бэеынгээ шэгнүүрые 30—50 процентээр нэмээд байдаг. Тиигэжэ залуу бодо малай шэгнүүрыень дээшэлүүлжэ байдаг малшад ажахыдамнай олон. Жэшээлхэдэ, тугалнуудые харууһалха талаар баян дүй дүршэлтэй болоһон Надежда Бронникова жэшээтэ һайнаар ажалладаг. Энэ нүхэрнай һүүлэй 3—4 жэлдэ залуу мал бэлшээн таргалуулхадаа бэеынь шэгнүүрые сүүдхэ бүри 800 граммаар нэмээнэ. Тиихэдэ жэлһээ үлэһэн залуу мал бэлшээхэдээ Феофан Телетов 120 үдэрэй турша соо буруудайнгаа тус бүриинь шэгнүүрые 65 процентээр гэхэ гү, али сүүдхэ бүри 870 граммаар нэмээгээ юм. Тэрэнэй гүүртын 43 толгой буруудынь мүнөө 340—380 килограмм татана. Заримань бүришье ехэ шэгнүүртэй. Жэшээлхэдэ, 18 һаратай «Зозуля», «Зина» бурууд 460—422 килограмм татаа. Иимэ буруунуудые саашадань түлжүүлжэ үнеэн болгоходо гү, али гүрэндэ тушаахада урматайл!

Мүнөө ажахыдамнай залуу малаа намар-үбэлэй үедэ һайнаар [...] хахын тула харюусалгатай, ехэ [...] хүдэлмэри хэгдэжэ байна. За[...] малаа эрэ, эмээрнь, наһаа[...] илганхайбди. Тэдэнээ бэлшээ[...] дэ ябуулангүй байрадань [...] гажа шахахабди. Тиихэдээ [...] дэб тэжээл — үбһэ, һолоомо, [...] центрат, кукуруза, наран с[...] гээр дарагдаһан силос, кор[...] плодуудые (турнепс, морковь, св[...] ло) эдюулжэ байхабди. Шах[...] даһан залуу малнай 16—24 [...] ратай болоходоо заримань гүр[...] дэ тушаагдажа, нүгөө зарим[...] искусственна аргаар үрэжүүлэ[...] хэ юм. Үбэлэй үедэ, ноябрь[...] март һарада шахагдаһан за[...] малай шэгнүүр дунда зэргээр 11[...] 120 килограммһаа доошо бэш[...] нэмэхэ юм. Харин зариман[...] 150—160 килограммаар нэмэ[...] байна. Шахалганда табигдаха [...] хы малнай һайнаар заһабари[...] даһан дулаан байрада байлга[...] жа, бүлеэн уһаар гүйсэд ханга[...] жа байха юм. Малаа һара б[...] шэгнэжэ байдагбди.

Зураг дээрэ: Зооветинститутдай һуралсалай-туршалгын ажахыда түлжүүлэгдэһэн 18 һаратай «Зазуля» буруун 460 килограмм татана. Хажуудань малшан нүхэр Бронникова байна.

Л. Хайдуровай фото.

Ажахын тугалшад болон [...] адуулагшадай ажалайнь нэмэ[...] түлөөһые малай бэеынгээ шэгнү[...] нэмээһыень, мүн тобир тарг[...] харалсан үгэдэгбди.

Тиигэжэ манай ажахы залуу [...] лаа жэлэй ямаршье сагта ш[...] таргалуулжа байдаг юм. Тиихэ[...] най илангаяа малые дулаан ба[...] да байлгажа шахахадамнай [...] үрэ ехэтэй байдаг. Юуб гэхэдэ [...] най үедэ һайса таргалуулагда[...] мал үбэлэй хүйтэндэ бэлшэхэ [...] шэмэгүй хагда эдижэ, хүйтэн [...] долёожо ябадаг бшуу. Тиих[...] хооһодожо дааpаад, муудашад[...]

Манай ажахыдал адляар за[...] мал түлжүүлхэ арга республик[...] най колхоз, совхоз бүхэндэ [...]

Залуу мал олоор шахалганда [...] бижа, КПСС-эй ЦК-гэй ээлж[...] Пленумые угтая.

И. Харжеев,
Бурядай зооветинститу[...]
һуралсалай-туршалгын
ажахын зоотехник.

ЛУКЕРЬЯ ПРОХОРОВНА! ХАРТААБХА УРГУУЛДАГ БАЯН ДҮРШЭЛ ТУХАЙГАА БЭШЭЖЭ ЭЛЬГЭЭГЫТ

гэжэ бэшэхэдэмнай, нүхэр Шурыгина иимэ харюу эльгээбэ:

ХАРТААБХЫН БАЯН УРГАСА АБТАА

Олон жэлэй туршада хартаабха ехээр ургуулжа, горьтой дүй дүршэлтэй бологдоо. Минии һанахада, ямаршье ажалда ябабал, газарайшье эдеэ ургуулаа хадаа, үнэн зүрхэнһөө оролдоод байхада амжалта заабол туйлагдаха байна. Энэ жэл 12 гектарта хартаабха таряад, га бүхэнэй 107 центнер абааб. Тэрэ тоодо 3,5 гектар туршалгын талмайн га бүриһөө 267 центнер ургаса хуряагдаа.

Баян ургаса ургуулхын тулада үрэжэлтэй, шиниг нойто элбэгтэй газар олохо шухала. Ноябрь һараһаа эхилжэ гектар бүхэндэ 15 тонноһоо бага бэшэ хүртэхөөр наг шэбхэ гаргажа, абаһаар ехэхэн обоохойнууд болгожо адханабди. Удаань мартын 25-һаа шэбхээ халаажа, нэгшээжэ ородог заншалтайбди. Саашадаа апрель һарада, газарай хүрьһэнэй гэдэхэдэ нэгэ дахин уһалхада һайн. Уһаяа газарта һайса шэнгээгээд, наг шэбхээ бутаруулан жэгдэхэнээр тараагаад, май соо газараа хахалдагбди.

Энээнэй һүүлээр аммиагтай уһаар дахин үтэгжүүлжэ, культиваци хэгдэдэг юм. Одоол иигээд, хартаабха таридаг машинаар хэды жэлдэ ургуулагдажа, нютагай байдалда тааpaһан үрэһэн таригдана.

Хартаабхын эшын газарһаа бултайжа эхилхэтэй сасуу тусхай борнойгоор борнойлхо хэрэгтэй. Зунай сагта, хартаабхын һайн ургажа байха үедэ культиватораар газараа лаб гурба дахин элдүүрилхэ ёһотой. Тиихэтээ хамта суперфосфат хэлсэхэ гү, али хүрьһэнэй азот багатай һаань үнэһэ, калийна дабһа оруулалсаха. Культиваторгүй һаа энэ хүдэлмэри гараар хэхэдэ болохо. Эдэ бүгэдые бэелүүлһэнэй эсэстэ хартаабхынгаа шорой обоолнобди. Гэхэ зуура шоройень дан зузаан болголтогүй. Наранай гэрэлэй тэрэниие нэбтэ шаpaжа, хартаабхые гутаажархихагүйгөөр обоолбол таарамжатай.

Ажаллажа ургууһан хартаабхаяа гутаангүй, хоролтодо оруулангүй абаха тухай ехэ анхарал хандуулагдадаг.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан үе сагта ажаллахада золтой, жаргалтай. Бидэнэр, колхознигууд, дүй дүршэлөө ходо халан абалсажа байял.

Л. Шурыгина,
хартаабха ургуулагша.

Заиграй, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз.

ОРОНОЙМНАЙ НИИСЛЭЛ—МОСКВАДА

Москва. «Борец» гэжэ машина бүтээлгын заводой инженернүүд болон конструкторнууд нефтиин, нүүрһэнэй, химическэ промышленностьда хэрэглэгдэхэ 2ВП30/8 маркын шэнэ компрессор ухаалан зохёогоо **Зураг дээрэ:** Владимир Коротыгинай бригада шэнэ компрессорые хабсаргажа байна. Зүүн гарһаа: А. Зиганов, В. Коротыгин, Л. Селезнев, Н. Волынчиков.

ТАСС-эй фотохронико.

ШЭНЭ ПРОДУКЦИ

Москвагай электроламповын завод электролампа, телевизионно киноскоп, элдэб прибор Эхэ орондоо элбэгээр үгэнэ. Заводой цех болон лаборатори жэл ерэхэ бүри нарин һайн машинануудаар, автомат болон хахад автомадуудаар зэбсэгжүүлэгдэнэ.

Гэрэл үгэдэг электролампа гаргадаг цехынхид шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хабаадалгатайгаар электролампа хабсаргадаг поточно-механическа лини хүдэлгэдэг болобо. Тэндэ хуушан конструкциин лини дээрэ хүдэлһэндэ орходоо ажалайнь бүтээсэ нэгэ хахад дахин дээшэлүүлэгдээ. Тиихэдэ хүдэлмэриин хүсэн хоёр дахин хороогдонхой. Поточно гансахан лининь (завод хэдэн арбаад иимэ линитэй) долоон час соо хүдэлөөд байхадаа, хаанта Росси эды шэнээн саг соо хэды лампа гаргадаг байгааб, тэдые гаргана.

Заводой мэргэжэлтэд «үдэрэй гэрэл» үгэдэг лампа хабсаргаха поточно-механическа лини орон доторoo анха түрүүлэн бии болгоһоор гурбан жэл болоо. Заводойхид мүнөө жэл гэрэл ехээр үгэдэг люминесцентнэ лампа гаргадаг комплексно, механическа цех бии болгохо гэжэ шиидээ.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР МИЛЛИОН ТОННО АШАА ТЭЭБЭ

Орон доторос томо харгынуудай нэгэн—һаяхан байгуулагдаһан Москвагай түмэр замай коллектив ашаа тээхэ 9 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур нэгэ миллион үлүүтэй тонно элдэб ашаан тээгдэжэ, арадай ажахыда ябуулагдаһан байха юм. Сентябриин 20 хоног соо замай машинистнар хүндэ ашаатай 10.684 поезднуудые ябуулаа.

Эндэ коллективээрээ коммунистическэ ажалай нэрэдэ хүртэхэ хүндэтэ эрхэ олохын түлөө мүнөө 2.200 бригада зам дээрэ мүрысэжэ байха юм.

Ниислэл хотынгоо магистраль жэшээтэ болгохын түлөө Валентина Гагановагай жэшээгээр олохон түмэрзамшад гээгдэжэ ябаһан газарнуудта хүдэлхэеэ ошонод.

ҮДЭР СОО 150 МЯНГАН ХЭҺЭГ ЭД ХУДАЛДАГДАБА

Үглөөгүүр Москвагай ГУМ-ай нээгдэхэлээр тэндэ худалдан абагшад дүүрэшэдэг. ГУМ-да ямар эд бараан үгы[...] даа. Зүү, булавкаһаа эхилээд [...] ехэ экрантай «Кристалл» г[...] жэ телевизор, мотоцикл. хүр[...] тэр, гушан таба мянган янзы[...] зүйлнүүд худалдагдана. Ма[...] газинда 1200 наймаалагша[...] нэгэ доро хүдэлнэ.

ГУМ-да юрын нэгэ үдэр со[...] найма миллион хахад түхэр[...] гэй эд бараан худалдагдада[...] Эндэ үдэр бүхэндэ 150 мянга[...] хэһэг эд худалдагдадаг ба[...] на.

(ТАСС).

Москвагай область. Өөрынгөө продукци ойрын жэлнүүдэй турша [...] дэлхэй дээрэ эгээн эрхим продукци болгохо гэжэ шиидэһэн «Электроизол[...]» заводой коллективэй патриотическа үүсхэлые Москва шадарай предприяти[...] үргэнөөр дэмжэһэн байна. Тус үүсхэлые хүндэ машина бүтээлгын элект[...] стальска заводой хүдэлмэрилэгшэд халуунаар дэмжээ. **Зураг дээрэ** (зүүн г[...]һаа): конструкторнууд К. Я. Авдеев, М. И. Гринишун, В. П. Курков, П. [...] Бибиков, В. А. Золкин, Е. Е. Кудрявцева гэгшэд трубопрокатна бүтээсэ [...]тэй станогой шэнэ проектые зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

...АЖАЛШАДАЙ ДУРАДХАЛНУУД:

Гэрэй хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг цех хэрэгтэй

...най ажалшад үдэр ерэхэ бү... культурнаар ажаһуухые ...н. Тэдэнэй иимэ хүсэлөө бэе... арга боломжошье бии ха... одото салингай улам дээшэл... һанай, арад зоной хэрэглэхэ ... зүйлнүүдые манай промыш... стинин олоор үйлэдбэрилэн ...аг болоһоной ашаар ажал... эрилтэ дүүрэнээр хангагда... йна.

...най Ахын аймагай ажалшад ...айраа гоё һайхан болгохо, ...мебель абаха, культурнаар ...тые хүсэнэ. Теэд хэрэгтэй ...нютаг дээрээ абахань тон ...шээлтэй. Эндэмнай гэрэй хэ... нүүдшье гаргагданагүй.

...ан мебель хэжэ гаргаха арга ...йха. Аймаг доторнай 9 кол... зы эмхи зургаан байдаг. ...омбинадшье бии. Мүн шэнэ ...пилорама, моторнопилора... электростанци хүдэлдэг юм. ...хэрэгсэл хэхэ модоншье ой ...амнай яһала олдохол байха. ...дээрээ гэрэй хэрэгсэлнүү... ...ы дээрэһээ тэрэнние аяар ...Үдэһээ, Түнхэнһээ асарха ...бологдоно. Теэд холын га... ...асархада мебель муудаша... на, гаргашаншье ехэ болоно. Аймагай промкомбинадай дэргэдэ гэрэй хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг цех бии болгоо һаа, ехэ һайн байгаа. Энэ асуудалые аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, республикын коммунальна ажахын министерство шиидхэхэ бээз гэжэ найдагдана.

Үшөө нэгэ иимэ асуудалда анхарал хандуулмаар гэжэ һанагдана. Аймагай түб тосхон—Орлигто коммунальна ажахын таһагай мэдэлэй байрын 60-аад гэр бии юм. Тэдэнэй олониинь хуушаржа, муудашанхай. Эдэ гэрнүүдые заһабарилха, шэрдэхэ асуудалда ажахын таһагайхид анхаралаа табинагүй.

Ажахын таһагые даагша нүхэр Дарбаков гэр заһабарилха тухай гуйлта хэхэдэ, «нюур харадаг» юм. Зарим танил хүнүүдэй гэрнүүдые заһабарилжа, шэрдүүлжэ үгэдэг, зариманай гэр байраяа заһуулха, шэрдүүлхэ хэрэгтэ гаргашалһан мүнгыень бусаажа үгэдэг юм. Харин зарим хүнэй иимэ эрилтэ хэхэдэ, «танда комхоз гэр үгэнэ, үшөө юун хэрэгтэйб?» гэжэ нүхэр Дарбаков һэнгэргүйгөөр харюусадаг.

Д. Дугаров.

Шиидхэхээр болоһон асуудал

...өө республикымнай олохон ...ио электрын гэрэл яларжа, ...нигууд культурнаар ажаһуу... лоо. Гэбэшье зарим газар... зайн тал оруулха хэрэг ...ужагайруулагдана. Жэшээл... ...Хэжэнгын зарим колхозуудта, ...й түб—Хэжэнгэ тосхоной за... ...лсэнүүдтэ электрын гэрэл ...идаадуй байһаар. Колхозно, ...хэ, Заречнэ гэхэ мэтэ шэнэ ...үдэй айлнуудта зайн гал ...осиннай лампа хэрэглэгдэнэ.

...энэ тосхоной зарим ажал... ...аар дуталдана гэхэдэ алдуу болохогүй. Оройдоо хоёр-гурбан худаг бии нэрэтэй аад, гансал худагһаа уһа эдинэ. Зарим айлнууд холын газарһаа уһа зөөдэг байна.

Уһаар дутаха ушар плангаяа хабар, намарай үедэ дайралдадаг.

Электрын гэрэл оруулха, шэнэ худаг малтаха эрилтэ эндэхи ажалшад табидаг. Харин энэ эрилтэдээ «мүнгэн һомологдоногүй» гэһэн харюу абана.

Иимэ ушарые усадхаха, электрын гэрэл оруулха, худаг малтаха хэмжээ абтаха ёһотой гэжэ һанагдана.

Д. Жанаев.

Хамтын хүсэнэй хаба ехэ

...он жэлэй түсэбые 5,5—6 ...дүүргэхэ зорилготойгоор ...рилжэ байһан коллектив ...дын мяха-консервын комби... ...лон. Техническэ үйлэдбэриин ...гаргадаг цехын коллектив ...табигдаһан энэ зорилгоёо ...н, продукци үйлэдбэрилхэ ...ойнгоо даалгабарие Агуу... ...ктябриин һайндэр болотор ...гэһэн шэнэ уялга абаа.

...манай хүдэлмэришэд бүхы ...эгээ һайнаар ашаглан, ...риингөө талмайе үргэдхэн... ...арынгаа түсэбые 140 про... ...үргэһэн байгаа. Мылэ хэдэг, ...ери гаргадаг промышлен... шухала хэрэгтэй өөхэ ...гадуур эльгээгээбди. Тии... ...аамал шуһа тушааха даа... ...лэ үлүүлэн дүүргэгдэв. ...хабтагайн сабууда хатаа... ...ан ехээр хэрэглэгдэнэ.

...ээр цехымнай олохон ...үүд коммунистическэ ажа... ...тэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ...олдодог һэн. Мүнөө бүхы ...энэ нэрэ зэргэдэ хүртэ... ...жэ эхилээбди.

...Октябриин 42 жэлэй ...элдэ дэлгэрһэн мүры... ...Кирилловагай хүтэл... бригада түрүүлжэ ябана. ...адынхид үдэр бүхэндэ даа... ...ер дахин дүүргэжэ, эрхим ...продукци гаргана. Це... ...мэришэд Мария Иванова, ...халаанайнгаа даалга... ...үлүүлэн дүүргэжэ, бу... ...жэшээ харуулна.

Мүнөө манай цехтэ залуу хүдэлмэришэд олон болоо. Тэдэнэр шэнэ мэргэжэлтэй боложо байна. Жэшээнь, Маша Базарова һая хүдэлжэ эхилһэншье һаа, шуһа хатаадаг аппарадые түргөөр шудалһан байна. Нүхэд Гордеевэй, Корнаковой, Гарькаевай хүтэлбэри доро ажаладаг залуушуулай бригаданууд шэнэ техникэ һайнаар шудалжа, үдэр бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Дежурна слесарьнууд Семенихин, Степанов, монтёрнууд Федор; Фома Петровтон даажа абаһан агрегадуудтаа техническэ харууһа һайнаар хэнэ.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй Хандалгада харюусан, цехымнай хүдэлмэришэд уралан нарижуулгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэнэрэй оруулһан дурадхалнуудай ашаар аппарадууд дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэдхэгдэһэн, үйлэдбэриин талмай сүлөөрүүлэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ сентябрь һарада цехын хүдэлмэришэд продукци үйлэдбэрилгөөр амжалта туйлаад, октябрь һарада бүри эршэмтэйгээр ажаллажа эхилээ. Октябриин һайндэрэй урда тээ үргэнөөр дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, коммунистическэ ажалай цехын нэрэ зэргэдэ хүртэхэмнай лабтай.

И. Гольдфарб,
мяха-консервын комбинадай цехын начальник.

...дээрэ: Улан-Удын судна бүтээлгын заводой модошо дархан Г. Хай... ...Октябриин социалистическэ революциин 42 жэлэй ойдо зорюулаг... ...ай ЦК-тэй Уряануудые нүхэдтөө уншажа байна.

Д. Дагбаевай фото.

Дуу, хүгжэмдэ һургаха

Үхибүүдые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ дуу, хүгжэмэй үүргэ нилээд ехэ. Тиимэһээ үхибүүдые дуу, хүгжэмдэ һургаха асуудалда һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, багшанар анхаралтайгаар хандаха, эрдэм ухаанһаа узуур унгитайгаар эмхидхэхэ ёһотой. Хүгжэм гээшэмнай хүнэй шэхэндэ таатай абянуудай наяраан, түерөөн бэшэ, харин хүнэй сэдьхэл бодолой гүн гүнзэгыһөө мүндэлэн гарадаг зохёол хаям. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ зорилгодо тааруу, манай Эхэ ороной түүхын гайхамшагта үенүүдые, совет арадуудай баатар габьяата тэмсэл, ажал, мүнөө сагай хүнүүдэй һайн һайхан абари зан гэхэ мэтые харуулһан дуу, хүгжэм дэлгэрүүлхэ шухала. Һайнаар шэлэгдэн шудалагдадаг дуу, хүгжэм үхибүүдые Эхэ орондоо, түрүү соёл культурада дуратай болгодог юм.

Үхибүүдые дуу, хүгжэмдэ һургахадаа иимэ асуудалнуудые хараада абамаар гэжэ һанагдана: түбхын түрүүндэ ямар дуу, хүгжэм шэлэн абаха тушаа бодожо үзэхэ; таатай зохид дуу олоһоной удаа тэрэнээ дуулуулжа һургаха. Үхибүүдые олоорнь дуулуулжа һургалгада гол анхаралаа хандуулха ёһотой аад, харин манай республикын олохон һургуулинууд ханамжагүйгөөр хандана гэжэ тэмдэглэе. Дунда һургуулиин һурагшад гансараа бэрхээр дуу дууладаг, хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадахадаа бэрхэ байхаһаа гадна, олоороо дуулалгада хабаадажа шадаха, оркестртэ инструментээр наададаг байха ёһотой гэһэн эрилтэ табигдана.

Дунда һургуулинуудтахи дуу, хүгжэмэй кружогуудай хүдэлмэридэ хоровой бүлгэмүүд саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлдэг болоо һаань һайн байгаа.

Һургуулинуудта дуу, хүгжэмэй хэшээл эрхим шанартайгаар үнгэргэдэг болохын тула түбхын түрүүндэ дуу, хүгжэмэй багшанар, һургуулинуудай бусад хүдэлмэрилэгшэд хаба шадалаа, мэргэжэл шадабаряа гаргахаар болоо. Һургуулинуудта дуу, хүгжэм заалгые эрид шууд һайжаруулха гээшэ үхибүүдые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгын шухалын шухала хубинуудай нэгэн болоно бшуу.

Н. Халбаев,
Бурядай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ.

4026 центнер тушааба

Закаменай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ. Энэ жэлэй ургасаһаа 3600 центнер таряа тушаахаар хараалһан аад, 4026 центнер тушааба.

Б. Шоёнов.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ —ТҮРҮҮШҮҮЛ—

Үндэр наһатайшье һаа, залуушуулһаа гээгдэнэгүй

Лазарь Иванович Рязанов Улан-Удын судна бүтээдэг заводто хори гаран жэл модошо дархаар таһалгаряагүй ажаллажа байна.

1938 ондо модоор юумэ хэдэг цехтэ ороод, түрүүшээр судны бага сага хэрэгсэл заһабарилсажа эхилээ һэн. Мүнөө Л. И. Рязанов элдэб маркын шэнэ суднада хабаатай орёо түхеэрэлгэ тодхолсодог болонхой.

Үндэр наһатай болобошье, нүхэр Рязанов мүрысөөндэ залуушуулһаа гээгдэнэгүй. Халаанайнгаа даабарие 200 процентһээ доошо оруулангүй дүүргэдэг. Мүнөө энэ модошо дархан баржын барилгада хабаадалсана.

Манай парти, правительство нүхэр Рязановые «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнажа, үнинэй хүдэлдэг модошо дарханай ажалай амжалтые тэмдэглэһэн байна.

Зураг дээрэ: Л. И. Рязанов.
Д. Балдановай фото, текст.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Дэмжээбди гээд, дэлэ һула"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын сентябриин 18-най номерто толилогдоһон юм.

Мухаршэбэрэй аймагай интеллигенциин уряае Баргажанай аймагай интеллигенци һайшаан дэмжээд, механизаторнуудай культурна эрилтые хангахын тула ехэ хүдэлмэри хэбэшье һаань, «Гигант» колхозой дэргэдэхи багшанар энэ шухала хүдэлмэридэ мүнөө болотор хабаадаагүй, бригада, фермэнүүд дээгүүр ябажа, лекци, хөөрэлдөө эмхидхэдэггүй байгаа.

— Статья соо тэмдэглэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб байба. Энэ статья Үрөөгэй һургуулиин багшанарай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, саашадаа ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулхын тула зохихо хэмжээнүүд абтаа,—гэжэ Баргажанай аймОНО-е даагша нүхэр Бубеев манай редакцида мэдээсэбэ.

МАРХАЙН ДАША ТАРХАЙ

Угаадаһа, зайладаһанһаа болоһон уршагта хэрэг

Угаадаһан, зайладаһан тухай бэшэхэ саг ерэхэ юм гэжэ ухаан ойндомни хэзээшье орохогүй байгаа. Теэд яахабши, энэ бэшэгээ угаадаһа, шүүһэнһээ эхилэнгүй аргагүй саг тохёолдолой. Тогооной гэрһээ гарадаг угаадаһан үнэн сэхэ хүнэй харгые хааха юм гэжэ хэншье һанахагүйл. Теэд эгээл тиимэ юумэн бодото дээрээ болоһон байна бшуу!

1959 оной апрель ябажа байба...

— Александр Максимович! Һүүлэй үедэ Даша манайда угаадаһа багаар үгэдэг болоод байна,—гэжэ Мария Ивановна үбгэндөө гомдобо. —Ехэнхиинь ондоо айлнуудта үгэдэг болошоо. Гахайнуудайнгаа шахагдажа байһыень һайн мэдэнэш. Үнеэмнай хожороо. Тахяануудаашье эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Дашые гартаа оруулжа шадахагүй зон гээшэ гүбди?!

Даша Чимитова Оронгын дунда һургуулида (Иволга) гүрэнэй тэдхэмжээр һурадаг дүшөөд һурагшадые хооллуулдаг повар байгаа.

—Иихэдээ ши, Маша, юу зугаалнаш?—гэжэ үбгэниинь һамгандаа харюусаба,—Дашада би хэлээ, захяа, заагаа хамнайб! Ойлгоогүй гээшэ гү, золигшни?! Ойлгожо үгөөгүй һаань, Цырен Чойнзоновичые доохонуур хадхаад, Николай Федоровичто даалгабари үгөөд, тэрээниешни ажалһаань гаргуулжа хаяхаб. Тиигээд оронгонь завхозойнгоо һамга табижархихада һанаа орохо даа.

Мария Ивановнагай үбгэн—А. М. Маланов наһажаал, дүй дүршэл ехэтэй хүн. Мүнөө физикэ заана, месткомой түрүүлэгшээр хүдэлдэг. Завхоз Николай Федорович Посельский һамгаяа али нэгэн «дулаахан газарта» оруулжа үнинэй ядашаһан хүн байба. Тиихэдэ тэрэ Посельский директор Ц. Ч. Цыденов, А. М. Маланов гэгшэдтэй гэр гэртээ айлшалалсажа, нэжээдээ ходо хубаажа байдаг ойрын ханинар юм: Посельский Дашые хайшаншье гээд һаа ажалһаань гаргажа, орондонь һамгаяа оруулха гэжэ үнинһөө хойшо оролдодог байба.

Тушаан болоходоо «санасан хэрэгээ номуун ёсогоор бүтээхэ» арга гурбан ханинарай альган дээрэ буужа ерээ.

Тиин повар Чимитова апрелиин 20-ной һүни үбдөөд, үглөөгүүр һурагшадаа арай шамай хооллуулба. Удаань завхозһоо табилга абажа, врачта ошобо. Тиихэдээ түлхюурээ даб дээрэ завхоздоо тушааһан байгаа.

Эгээ энээхэн аятай үеые гурбан ханинар саб шүүрэн ашаглаба: завхоз Посельскиин дурадхалаар, директор Цыденовэй захиралтаар, багша Малановай һайшаалтайгаар повар Чимитова ажалһаа шэдүүлээд, орондонь завхозой һамган Крючкова повар болгогдоо. Тиигэжэ гурбан ханинарай һанаан амарба. Завхоз Посельский үнэ түлөөһэгүйгөөр һурагшадай хамтын эдеэнһээ эдилсэдэг болобо. Нүхэр Малановай гахайнууд эдинсэ ехэтэй «угаадаһанда» умбажа жаргаба.

Нүхэр Чимитовагай врачта үзүүлжэ, эм уужа бараг болоод, ажалдаа ерэхэдэнь, завхоз дарга ажалдань табибагүй. Гайхаһан Чимитовагай директорто ошожо гомдол барихада, үг маг гээд, мүртэй юумэ хэлэжэ үгөөгүй. Һүүлэй һүүлдэ «хаража үзүүжэм» гэжэ хамар дороо дурата дурагүй дуугараа һэн гэхэ.

Үдэр хоногууд үнгэржэл байба. Чимитова ядахадаа ондоо ажал бэдэржэ эхилээд, тоосооемни хэжэ, документнүүдыемни үгыт гэжэ гуйба.

— Мүнөө мүнгэн үгы, тоосоо хэхэ аргамнай үгы,—гээд дирекци саг нүгшөөжэл байба. «Мүнгэн үгы» гэ гэһээр бүри июль гаргаба.

Энэ һургуулида гурбан жэл хахад үнэн сэхээр хүдэлһэн, үзэг бэшэг бага мэдэхэ эгээлэй наһажаал эхэнэр тиигэжэ абиртаһан байгаа. Ябаһаар ябатарнь хара сагаанние хахалдаг, хуули ёһо сахидаг прокурорто хандыш гэжэ зон нүхэдынь зааба. Аймагай прокурор нүхэр Пелуэктов һургуулиин директортэ тусхай бэшэг бэшэжэ, Чимитоватай энэ дары тоосоо хэхыень, ажалай дэбтэр үгэхыень дурадхаба.

«Прокурорто гомдол барижа ябажа гүйхэ яагаа һүрхэй юм!» гэжэ ууралһан директор Чимитовада «һанаашыень үзүүлхэ» гэжэ шиидэбэ. Тиигээд директор үһөөгөө абажа, Чимитовае һайсал зобооһон: аяар июлиин 22 болгожо тоосооень хэһэн байна.

Чимитовагай хэрэг прокурор хүрэтэр ошоһон хойноо «һайтай бэшэ» гэжэ мэдэһэн директор Цыденов хуули эбдэһэн мүр сараагаа арилгажа оробо. Чимитовае ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр ажалһаань гаргаһанаа һанаад, шэлээ һайсахан маажажа эхилбэ. Гурбан ханинарай буруу хэрэгые зүбтүүлхэ хэрэг гаралай. Директор завхозоо дуудажа асараад, Чимитовае ажалһаань гаргамаар муушалһан мэдүүлгэ һара үдэрыень үнинэйхеэр табюулан бэшүүлбэ. Тиигээд Чимитовае ажалһаань гаргаха тухай приказаа завхозой мэдүүлгэтэй зохилдуулан шэнэлжэ бэшэбэ. Тусхай дэбтэрэй үгы дээрэһээ приказуудай али дайралдаһан саарһан дээрэ бэшэгдэдэг байһанда директор ехээр баярлаа. Шэнэ дэбтэр бии болгоһон бэеэрээ Чимитовае ажалһаань гаргаха тухай шэнэлжэ бэшэһэн приказаа һара үдэрэйнь талаар зохихо байрадань оруулаад, бусад приказуудые урда, хойнонь удаа дараалуулан бэшэбэ.

«Иигээд байхада ямаршье прокурор һэжэглэхэгүй бшуу!» гэжэ бодоод, нүхэр Цыденов хоолойгоо заһасагаан һууһан байгаа.

Зангилаа тайлдахаяа болибо, прокурор ямаршье нүхэ һүбэ олохогүй гэжэ найдаһан директор Чимитовагай ажалһаа гаргагдаһаар гурбан һара хахад үнгэрһэн хойно тэрэнние приказтаяа танилсуулжа, гарыень табюулба.

Нүхэр Чимитова ажалһаа хуули бусаар гаргуулһан тухайдаа, мүн ажалгүй байха баатай болоһон үеынгөө салин хүлһэ нэхэжэ, арадай судья нүхэр Молчановагай дурадхалаар профсоюзай месткомдо хандаһан байна. Үнөөхи Маланов түрүүлэгшэтэй местком Чимитовагай мэдүүлгые бүхэли һара соо даража байһаар.

Гурбанай уяһан зангилаае тайлажа, зэмэтэ хүнүүдтэнь зохихо хэмжээ абаха, үнэн сэхэ ажалша эхэнэр Чимитовае ажалдань бусааха хэрэгтэй.

М. Тархай.

СОЁЛОЙ ДОБТОЛГО ЮУНДЭ ҺУЛААР ЯБУУЛАГДАНАБ

Манай республика дотор соносхогдоһон гурбан жэлэй соёлой добтолго ажалшадай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлжэ, культурна байгуулалтын талаар табигдаһан хэмжээ-ябуулганууд нилээд ехэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Городууд болон хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Мүнөө үедэ республикын колхозуудаар, предприятинуудаар культурно-гэгээрэлэй 147 эмхи зургаан, Культурын 8 байшан, 2 кинотеатр, 50 гаран клуб баригдажа байна. Гансахан Сэлэнгын аймагта гурбан клуб, нэгэ Культурын байшан, малай байранууд дээгүүр 4 культбаза, 12 улаан булан гэхэ мэтэ баригдажа байнхай.

Культурна, ажаһуудалай барилгануудай түсэбые бэелүүлхэ ба тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэрие эмхидхэхэ талаар нютагай Соведүүд нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Соёл культурын добтолгые эрхилхэ талаар Кударын, Курумканай нютагай Соведүүдэй, Улан-Удын Железнодорожно райсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэри һайшаалтай юм.

Кударын аймагай сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомууд соёл культурын гурбан жэлэй добтолго тухай асуудалые сесси, гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ табижа, ходо зүбшэн хэлсэдэг, зохихо хэмжээнүүд тэрэ дороо абтадаг.

1959 оной хоёрдохи квартал соо Курумканай аймагта культурно-гэгээрэлэй 18 барилга бүтээгдээ. Четверг бүхэн тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо тусхай үдэр гэжэ аймаг доторнь соносхогдонхой. Энэ үдэр аймагай бүхы ажалшад барилгада, харгы, хүүргэ, үйлсэ, харша хүреэ, гэр байрануудые заһабарилгада, тосхонуудаа ногооруулха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Улан-Удын Железнодорожно районой ажалшад өөһэдынгөө районние болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ 100 мянга гаран час хабаадалсаа.

Һүүлэй 2—3 жэлэй турша соо илангаяа соёл культурын добтолго соносхогдоһонһоо хойшо колхозуудай түб тосхонуудай түхэл һайжаран хубилжа байна. Хаа хаанагүй ниитын барилганууд олоор бүтээгдэнэ. Байрын томо томо гэрнүүд, харша хүреэ, палисаднигууд, харгы, хүүргэ шэнээр баригдана. Тосхонуудаа ногооруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа. Зэдын аймагай Дэрэстэй нютагай зон урдань ямар ажаһуудалтай һэм, мүнөө ямар байдалтай болооб? Мүнөө Дэрэстэйдэ томодхогдоһон «Путь к коммунизму» колхоз оршоно. Колхозой түб тосхондо дунда һургуули, библиотекэ, хүдөөгэй клуб, нарайлалгын таһагтай больница, дүрбэн магазин, гостиница, сэсэрлиг, стадион бии юм. Колхознигуудай гэр бүхэндэ радио, зайн гал оруулагданхай.

Гэхэтэй хамта соёл культурын добтолгын хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ тухай зарим нютагай Соведүүд хүсэдөөр оролдоногүй. Илангаяа эмхидхэлэй хүдэлмэри тон һулаар ябуулна. Зарим нютагай Соведүүд энэ хүдэлмэрие мартажархинхай гэхэдэ болоно. Илангаяа Иволгын, Тарбагатайн нютагай Соведүүд соёл культурын гурбан жэлэй добтолгын хэмжээ-ябуулгануудые хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Тарбагатайн аймагта (гүйсэдкомой түрүүлэгшэнь нүхэр Чебунин) 1959 ондо хараалагдаһан 23 барилгаһаа гансахан лэ клуб баригдаа. Мүн Иволгын аймагта (аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнь нүхэр Врублевская) түсэбөөр хараалагдаһан 30 барилгаһаа арайхан гэжэ нэгэ клуб, нэгэ культбаза баригдажа байна.

Соёл культурын добтолгоор Кяхтын аймагшье тиимэ һайн бэшэ юм. Аймагай Соведэй гүйсэдкомой, сомоной, городской Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин гуламта байгуулха асуудалда һаналаа багаар табина. Культурын эмхи зургаануудые бариха, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгые хүсэд тооногүй гэхэдэ болохо. Иимэ ушарһаа олонхи клуб, библиотекэ, эмнэлгын пункт болон бусад хүдөөгэй эмхи зургаанууд хүсэд заһабарилагдаагүй, һайн түхеэрэгдээгүй байрануудта хүдэлнэ. Хүн зоной эрилтые муугаар хангадагынь энээн дээрэһээ болоно бшуу. Тосхоноо болбосон болгохо тухай сомсоведэй гүйсэдкомой оролдодоггүй байһанние эндэхи Субакта тосхон тон элеэр гэршэлжэ үгэнэ. Тэндэхи клуб үни заяанай заһагдаагүй, үмхиршэһэн юм. Гурбан жэлэй саада тээ шэнэ клубай һуури табигдаад, мүнөөшье тэрэ хэбээрээ. Сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Цыренов юу хаража, бодожо һуунаб?

Культурна байгуулалтын талаар табигдаһан ехэ зорилгонууд нютагай Соведүүдһээ өөһэдынгөө эмхидхэхы үүргэеэ эрид дээшэлүүлхыень, ажалшадай культурна ажаһуудалда хамаг анхаралаа хандуулхые эринэ. Соёл культурын добтолгоор хараалагдаһан 1959 оной түсэбэй дүүргэлтые ээлжээтэ сесси, гүйсэдкомой заседанида хаража үзэхэ шухала.

Соёл культурын гурбан жэлэй добтолгын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитын хүсые—депутадуудые, саг үргэлжын комиссинуудые, залуушуулай болон ажахын организацинуудые зүбөөр элсүүлхэ гээшэ бүхы нютагай Соведүүдэй, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй гол зорилго болоно.

О. Шадаров,
Бурядай АССР-эй Культурын министрэй орлогшо.

Республика доторнай

ОГОРОДОЙ УРГАСА ХУРЯАЛСАБА

Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой огородшод энэ жэлдэ хартаабхын баян ургаса хуряажа абаба. Хартаабхаяа малтажа абалгадань һурагшад горьтойхон туһа хүргэһэн байна. Жэшээнь, Суулгын дунда һургуулиин 5—9 классуудай һурагшад колхозой гурбадахи, дүрбэдэхи комплексно бригадануудай 42 гектар хартаабхые хэдэн үдэрэй туршада малталсажа, овощехранилищидэ оруулалсаа. Тэрэшэлэн эдэнэр һургуулиингаа участогай капуста, морковь, һонгино хуряажа байнхай.

Хартаабха малталгада һурагшад Г. Цыбанова, Балдама Содномова, А. Ширапнимбуев, С. Ширапнимбуева гэгшэд илангаяа һайнаар, үүсхэл оролдосотойгоор ажаллаба.

Н. Дулмажапова.

БАГШАНАРАЙ ТУҺАЛАМЖА

Железнодорожно районой Мухинай үйлсын урда талаар 40 байратай гурбан ехэ гэр шулуугаар баригдажа байнхай. Эдэнэрэй нэгэндэнь Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай багшанар, хүдэлмэрилэгшэд орохо юм.

Институдай багшанар амаралтын үдэр бүхэндэ воскресник хэжэ, өөһэдынгөө орохо гэрые барилсана. Иимэ воскресник эмхидхэхые физико-математикын факультедэй аспирант Даши Абидуевич Хайдапов үүсхэһэн байгаа.

— Бидэнэр шэнэ гэртээ һаяар нүүжэ орохо зорилгоор, сүлөөтэй сагтаа ерэжэ барилгашадтаа туһалнабди,—гэжэ нүхэр Хайдапов хөөрэнэ.

С. Балдуев.

Шэнэ зүжэг

Һаяхан гүрэнэй ород драмын театр А. Н. Островскиин бэшэһэн «Хожомдоһон инаг дуран» гэжэ шэнэ зүжэг ажалшадта харуулба. Режиссер Ю. Коршун энэ зүжэг табяа. Уран зурагыень Бурядай АССР-эй искусствонуудай габьята ажал ябуулагша Н. А. Быстров зураа.

Бурядай АССР-эй габьята артистка Р. Бенская, артистнууд Т. Жуковская, М. Чернова, Ю. Коршун, Б. Мостовой, В. Черненко, А Беделов гэгшэд зүжэгтэ хабаадалсана.

Зураг дээрэ: зүжэгэй нэгэ сценэ харуулагдана. **Г. Стефанескугэй** фото.

Алдарта полкын туг музейдэ табигдаба

В. А. Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлдэг Кяхтын музейн байшанда һаяшаг баярай суглаан боложо, улаан тугай ордендо хүртэһэн Троицкосавскын 35-дахи артиллерийскэ полкын дайшалхы Улаан туг музейдэ табигдаба. Энэ суглаанда городой ажалшад, пионернүүд олоороо байлсаа. Алдарта полкын зэргэдэ жагсажа, сагаантантай дайлалдаһан Павел Илларионович Романов, Николай Васильевич Бутаков, мүн тэрэ үеэр Волочаевска дивизиин комиссарай тушаал даажа ябаһан Иван Васильевич Цыпылов гэгшэд баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалһан дайн байлдаануудта хабаадажа, эрэлхэгээр тулалдаһан полкын сэрэгүүд тухай, орден хайрада хүртэһэн полкынгоо түүхэ тухай тэдэ һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна.

35-дахи артиллерийскэ полкын түүхэнь иимэ: граждан дайнай шэрүүн шанга жэлнүүдтэ Семеновой дээрмэшэд залуу Улаан Армиин сэрэгшэдтэ намнагдан, Байгал шадарай газар дээгүүр зугадан сухариһан юм. Яаха аргагүй диилдэхэ болоһон сагаантанай сэрэгшэд Манчжуриин, Монголой хилые дабан тонилжо байгаа бэлэй. Олон сэрэгтэй барон Унгерн Монгол руу зугадан ороод, тэндэ үймөө татажа, засагыень баяшуулай гарта үгэһэн байха. Барон Унгерн баяшуулай туһаламжаар Монголой залуушуулые сэрэгэйнгээ тала руу гульдхааха ябуулга хэһэн юм. Тэрэ үедэ монгол арадай вождь Сүхэ-Батор улад зоноо үнэн зүб хэрэгэй түлөө, Эхэ ороноо хариин булимтарагшадһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэхыень уряалаа һэн. Унгернын сэрэгшэд мүнөөнэй Улан-Батор хотодо үсөөхэн һахюулай сэрэг орхёод, Троицкосавск город руу, мүн Цагаан-Усан, Санага, Түнхэн худар добтолжо ороһон байгаа.

1921 оной июлиин 5-да Алтан булагһаа хойгуур шанга байлдаан болоо бэлэй. Троицкосавскда (мүнөөнэй Кяхта город) байһан Сретенскэ 2-дохи морито бригада, Нерчинскэ морито полк Унгернын сэрэгшэдтэй дайлалдажа ороһон байха. 3500 хүнтэй, 7 ехэ буутай Унгернын сэрэгшэд Троицкосавск руу добтолжо ороһон юм. Улаантанай сэрэгшэдтэ туһалха зорилготой 35-дахи артиллерийскэ дивизион Сэлэнгэ мүрэниие гаталан гаража, Кяхта город ерээд, Унгернын сэрэгшэдтэ шанга харюу үгэһэн түүхэтэй. 35-дахи артиллерийскэ дивизионой сэрэгшэдтэ ехээр буудуулһан Унгернын сэрэгүүд эмхи гуримгүйгөөр гэдэргээ сухаряа һэн. Унгерн өөрөө гараа шархатаһан байгаа. Сагаантанай сэрэгүүд сухариха замдаа олон хүнөө алуулһан, буу зэбсэгээ хаяһан байна. Нерчинскэ полк 6 ехэ буу, 420 тэмээ буляажа абаһан юм.

Троицкосавск город шадар Унгернын сэрэгшэдтэй дайлалдаһан 35-дахи артиллерийскэ дивизион Троицкосавскын 35-дахи полкын нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Унгернын сэрэгшэдһээ Бурядай Республикые эдэбхитэйгээр хамгаалһанайнгаа түлөө Троицкосавскын морито полк Бурят-Монголой АССР-эй ЦИК-ын зүгһөө улаан туг шагнал абаа юм.

Алдарта замаар ябажа гараһан энэ полк хэдэ хэдэн дайн байлдаанда эрэлхэг зоригтойгоор хабаадажа, 1945 оной сентябриин 14-дэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Улаан Тугай ордендо хүртөө һэн.

Р. Тугутов.

Манай футболистнар муугаар наадана

Долоодохи зонын «Б» классай командануудай дундаһаа футболоор Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 23-дахи уулзалга Кемерово городой стадион дээрэ болоо. Улан-Удын футболистнар тэндэхи «Химик» бүлгэмэй командатай уулзаад, һулаар наадажа, 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшоо.

Тэрэшэлэн энэ үдэр Барнаул городой футболистнар Эрхүүгэй «Энерги» командатай наадаад, тэдэнээ 5:0 тоотойгоор шүүгээ. Томскын команда Красноярскын футболистнарта, Чита городой футболистнар Сталинск городой «Металлург» командада, Комсомольск-на-Амуре городой футболистнар Новосибирскын «Сибсельмаш» командада шүүгдэһэн байна. Зонын түрүү командануудай нэгэн— Хабаровск городой сэрэгэй округой командынхид Омскын мастернуудта 4:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдээ.

Октябриин 4-дэ манай футболистнар Барнаул городой командатай уулзажа, 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэбэ. Тиихэдэ октябриин 11-дэ манай команда Эрхүүгэй командатай республикынгаа 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ уулзахань.

Т. Бадмаин.

Гол мүрэнүүдэй хада өөдэ урдадаг тухай

Миссисипи мүрэнэй эхи абадаг газарые адагтайнь сасуулбал, дэлхэйн бүмбэрсэгэй голдо 4 милеэр дүтэ шахуу байдаг гэжэ США-гэй геодезическэ албанай хүдэлмэрилэгшэд тодорхойлһон байна.

Бүмбэрсэг дэлхэй голоо тойрожо эрьелдэдэг тула полюсаараа нарин, экватораараа үргэн байдаг. Миссисипи мүрэн хойноһоо урагшаа—дэлхэйн эрьелдэдэг зүг руу урдадаг дээрэһээ «хада өөдэ» гараһан болола той.

«Вокруг света» гэжэ журналһаа абтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хүнгэн атледүүдэй мүрысөөн. 2. Эхэнэрнүүдэй урилдаанда түрүүлэгшэд (зүүн гарһаа) Шестакова, Суратова, Комлева.

Л. Хайдуровай фото.

Хилын саанаһаа

Берлиндэ баярай заседани болобо

БЕРЛИН, октябриин 6. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани мүнөөдэр Берлиндэ болоо.

СЕПГ-гэй ЦК, ГДР-эй Министрнүүдэй Совет, ГДР-эй Арадай палатын президиум, Демократическа Германиин Национальна фронтын, Национальна совет энэ заседаниие эмхидхэһэн байгаа.

СЕПГ-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь В. Ульбрихт, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ О. Гротеволь, ГДР-эй Арадай палатын түрүүлэгшэ И. Дикман, ГДР-эй бусад хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн һайндэртэ хабаадалсахаяа гадаадын оронуудһаа Берлиндэ ерэһэн делегацинуудые толгойлогшонор, тэрэ тоодо советскэ партийно-правительственна делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов суглаанай президиумдэ һууба. ГДР-эй Арадай палатын түрүүлэгшэ И. Дикман баярай заседаниие нээгээ. Удаань элидхэл хэхын тулада ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Отто Гротевольдо үгэ үгтөө.

ГДР-эй байгуулагдаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, президент Вильгельм Пикын, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СЕПГ-эй Центральна Комитедэй, Демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна Соведэй зүгһөө ГДР-эй ажалшадые тэрэ халуунаар амаршалаа.

Манай амжалтануудай дүнгүүдые бидэнэр мүнөөдэр гаргажа байнабди. Социалистическэ байгуулалтын бата бэхи үндэһэ һуури амжалтатайгаар табяад, социализмын илалта тээшэ бидэнэр найдамтайгаар дабшажа ябанабди гэжэ О. Гротеволь хэлээ.

Манай республикые һуларуулха, газаашалан илгаха гэһэн һэдэлгэнүүд буруу һүрөө, саашадаашье буруу һүрэхэ гэжэ О. Гротеволь мэдүүлээ.

ГДР-эй экономическа талаараа ехэ амжалта түйлаһые элидхэлшэ саашань тэмдэглэбэ. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта социалистическэ сектор мүнөө булюу һуури эзэлдэг болоо гэжэ тэрэ хэлээ.

ГДР-эй ажалшадта совет арадай ехэ туһаламжа үзүүлдэг тухай О. Гротеволь тогтожо хэлээ. Совет арадта манай арад үнэн сэдьхэлһээ дуратайгаар хандадаг юм. Манай хоёр арадуудай хамтадаа мүнөө дабшажа ябаһан зам дээрэ: «Хэтэ мүнхын хани барисаан!» гэһэн үгэнүүд бэшээтэй байдаг гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Буу зэбсэг ниитэ дээрэнь, хүсэдөөр хуряаха тухай дурадхал ООН-эй Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ Н. С. Хрущев оруулаа һэн. Энэ дурадхалые ГДР, эб найрамдалда дуратай бүхы немецүүд ехээр һайшаан дэмжэнэ гэжэ Гротеволь заагаа. Советскэ Союз хадаа зүб зам, амгалан тайбанаар, золтой жаргалтайгаар ажаһууха зам хүн түрэлтэндэ заажа үгэнэ гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Германиие амгалан, демократическа ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлэй асуудалнуудта О. Гротеволь элидхэлэйнгээ нэгэ бүлэгые зорюулһан байна. Германитай эбэй договор баталхын түлөө, ороноо демократическа ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэл ГДР-эй политикын гол асуудал болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудтай хани ёһоной харилсаа тогтоохо, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха политика бэелүүлхэ гээшэ гадаадымнай политикын гол ёһонууд болоно гэжэ ГДР соносхоо гээд Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ тэмдэглээ. Германида амгалан байдал хангахын, ямаршье ушарта немецкэ газар дээрэһээ дайнай хэзээдэшье саашадаа һүжэрхэгүйн түлөө тэмсэхэ гээшэ манай национальна уялга, манай гадаадын политическэ гол зорилго болоно гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд тэрэ хэлээ.

Советскэ партийно-правительственна делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов амаршалгын ехэ үгэ хэлэһэн байна. Германитай амгалан ёһоной гуримшуулга хэхэ асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ хэрэгые Советскэ правительство ехэ удхашанартай дээрэ тоолодог гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Хэрбээ Европодо бата бэхи эб найрамдал үнэхөөрөө хангахые хүсөө гээшэ һаа, энэ асуудалай хэршье орёо байгаа һаань, шиидхэхэ шухала болоно. Бодото байдал дээрэһээ хаража үзэхэдэ, тэрэниие шиидхэхын тулада арбан жэлдэ оршожо байһан Германиин хоёр гүрэнтэй эбэй договор баталха шухала болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Германидахи, мүн Европодохи шахардуу шанга байдал һулаhуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ эрмэлзэлгэдэ зохилдуулан, Берлин тухай асуудалые зааханшье удаарууланггүйгөөр шиидхэхэ шухала гэжэ Советскэ Союз хододоо тоолодог байгаа, тоолоһооршье гээд Ф. Р. Козлов заагаа. Советскэ правительствые толгойлогшо Америкын Холбоото Штадуудай президент хоёр буу зэбсэг ниитэ дээрэнь хуряаха тухай асуудал му... дэлхэйн оронуудай үмэнэ т... жа байһан эгээн шухала болоно гэжэ үгэеэ ойлгол... асуудал таатайгаар шиидх... лада хоёр правительство бү... долгоёо гаргаха гэжэ тэдэ... дүүлһэн байгаа. Энэ барим... ехэ удхашанартай байһ... Козлов онсолон тэмдэглээ.

Баруун зүгтэ эб найра... болон социализмын түрүү бологшо ГДР-эй ажалша... шалха зуураа, ГДР-эй ба... даһан ушар дэлхэйн хоёр... най һүүлээр болоһон ула... дын угаа ехэ событинууд... Германиин түүхэдэ тохё... эгээн элитэ ехэ ушар боло... Ф. Р. Козлов хэлэһэн байна... жэлэй турша соо ГДР-эй ех... нөөр дабшаһан тухай х... ГДР-эй город болон тосх... ажалшадай социалистическ... ажаһуудаг боложо байһа... Ф. Р. Козлов тэмдэглэһэн б...

Германиин Демократическ... публикын, тэрэнэй бэелүү... тоодын болон гадаадын... бүри олон немецүүдэй һа... хэлые татадаг боложо ба... Баруун Германиин зонхи... нүүд түбэгшээн айна гэжэ зуураа, советскэ делегаци... гойлогшо иигэжэ онсолон... лээ. Баруун Германиин... ристнуудай хэдэг зан... ГДР-эй ажалшадые айлга... хагүй. ГДР-эй арад Балт... лайн эрьеһээ Номгон далай... өөрын үнэн сэхэ найдамт... партай юм гэжэ тэрэ мэд...

Удаань социалистическэ оронуудай асари ехэ түйл... тухай тогтоходоо, Ф. Р... иигэжэ хэлээ: коммунизм... гай огторгойдо сасар... даад, коммунистическэ... гэрэлтэ ерээдүй тээшэ... замынь заажа байһан үе... дэнэр мүнөө ажаһуунабди...

Германиин Демократическ... публикын арбан жэлэй... шарамдуулан ГДР-эй П... Вильгельм Пиктэ, СЕПГ-э... Нэгэдэхи секретарь Валь... рихтдэ, ГДР-эй Министрн... ведэй Түрүүлэгшэ Отто Г... до КПСС-эй ЦК-гэй, Верх... ведэй Президиумэй, Совет... вительствын эльгээһэн ам... Ф. Р. Козлов үгынгөө т... уншаа.

Удаань Германиин к... ЦК-гэй нэгэдэхи секретар... мад, КНР-эй партийно-п... ственна делегациие тол... Не Жунь-чжэнь, Польшын... но-правительственна... толгойлогшо Ю. Циранке... бусад амаршалгын үгэн... лээ.

„ГДР-эй 10 жэл" гэһэн выставкые СССР-эй партийно-правительственна делегаци хараба

БЕРЛИН, октябриин 6. (ТАСС). «Германиин Демократическа Республикын 10 жэл» гэһэн выставкые КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов түрүүтэй, СССР-эй партийно-правительственна делегаци мүнөөдэр хараа. Тус выставкэ немец арадай түүхэдэхи алдарта ойтой дашарамдуулагдан нээгдэһэн байна. ГДР-эй 10 жэлэй турша соо дабшажа гараһан зам, промышленностиин, хүдөө ажахын, соёл культурын болон гэгээрэлэй талаар Германиин Демократическа Республикын ажалшадай түйлаһан ехэ амжалтанууд, нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай демократическа Германиин гүрэниие байгуулхын түлөө Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин болон ГДР-эй правительствын эсэшэ сусашагүй хэдэг тэмсэл тухай выставкэ дээрэ харуулагданхай.

Хаража дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Ф. Р. Козлов, СССР-эй партийно-правительственна делегациин бусад гэшүүд выставкын һайшаалай дэбтэрхэ иигэжэ тэмдэглээ: «СЕПГ-эй табадахи съездын хараалһан түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхыень ГДР-эй ажалшадта хүсэнэбди».

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сесси

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 6. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сессиин үсэгэлдэрэй заседани дээрэ юрэнхы политическэ дискусси үргэлжэлүүлэгдээ. Ассамблейн үглөөнэй болон үдэрэй заседанинууд дээрэ 8 ороной—Непалай, ОАР-эй, Исландиин, Венгриин Арадай Республикын, Грециин, Цейлоной, Малайн, Португалиин түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

ООН-эй сессидэ хабаададаг совет делегациин хэһэн мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 6. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй сагзуурын гэшүүдые һунгалтгын үедэ Зүүн Европын оронуудай эрхэ үниндһөө хойшо бүдүүлигээр хаһагдадаг байна гэжэ ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ советскэ делегаци мүнөөдэр мэдүүлээ

ООН-эй сессидэ хабаадажа байһан советскэ делегациин хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулһан мэдүүлгэ соо иигэжэ заагдана: Аюулгүйн Соведэй шэнэ гэшүүдые һунгалгын болоходо, ООН-эй Уставые, 1946 ондо Лондондо хэблэгдэһэн хэлсээе хараадаа абангүйгөөр, зарим гүрэнүүд 1951 онһоо эхилэн, Аюулгүйн Соведтэ дэлхэйн бүхы оронуудай жэгдээр түлөөлэгдэхэ, тусхайлбал Зүүн Европын оронуудай түлөөлэгдэхэ эрхые эбдэдэг, эдэ орон тушаа ёһотойл илгаа гаргадаг болоһон байна.

Зүүн Европын гүрэнүү... лэгшэ Польшые һунгахы... Аюулгүйн Соведтэ Турци... гэжэ Генеральна Ассамб... хи сесси дээрэ хэдэн гү... хяад һэдэлгэ гаргажа, хоорондохи харилсаа му... һэн политика бэелүүлнэ г... скэ делегациин мэдүүлгэ... дэнэ. Зүүн Европын орон... газаашалга хэхэ ябадал... биха хэрэгтэй гэжэ совет... ци онсолон тэмдэглэһэн...

Аюулгүйн Соведэй саг... шүүн болгожо, Польшы... байбал, ООН-эй уласхоо... рэ хүндые дээшэлүүлхэ... һалха һэн гэжэ совет... тоолоно.

Редакторай орло...
С. БАЛЬЖ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—... промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных перегово...

Н01162. г. Улан-Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак.